

# MAANDBLAD VAN „**oud-utrecht**”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN  
DE KENNIS DER GESCHIEDENIS VAN UTRECHT EN OMSTREKEN

1 NOVEMBER  
1945

ONDER REDACTIE VAN:  
**G. A. EVERS**

18<sup>e</sup> JAARGANG  
N<sup>o</sup> 12

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: VAN SPEIJKSTRAAT 20

## MEDEDEELINGEN UIT DE VEREENIGING.

Den leden, behalve die hun contributie over 1945 eigener beweging reeds voldeden, wordt verzocht f 5.— te doen overschrijven op postrekening nr. 18328 ten name van Jhr. Dr. M. R. Radermacher Schorer, penningmeester van „Oud-Utrecht”, te Utrecht.

Een aantal leden bleef nog nalatig in het voldoen van de contributie 1944 (f 5.—, of zoo een gebonden Jaarboek 1944 verlangd wordt, f 6.—).

Zooals op de Alg. Ledenvergadering reeds werd medegedeeld zal het Jaarboek 1944 nog in dit jaar worden verzonden. Het Jaarboek 1945 zal samenvallen met dat van 1946.

In de algemeene ledenvergadering van 12 October zijn tot nieuwe bestuursleden gekozen Ir. J. D. M. Bardet en Dr. R. van Luttervelt.

---

## DE FUNDATIE VAN JHR. H. E. VAN BUCHELL IN RECHTEN HERSTELD.

Bovengenoemde Stichting, ingesteld door Hubert Edmont van Buchell op 20 September 1579 bij met eigen hand geschreven uitersten wil (door hem genoemd codicille), door hem ondertekend en verzegeld, is op den 25sten September d.a.v. aangeboden aan een' notaris, die daarvan eene Acte heeft opgemaakt. Deze acte werd gepasseerd te Keulen (Coelen) ten huize van den testateur, die aldaar een „eygen gecoft hujs” had, genaamd „St. Widderhaven” („vóór den Augusteinere staende”) en ook te Utrecht een huis bezat en bewoonde. Den aanhef van deze notariële acte laat ik hier leterlijk volgen:

„In 't jaer ons Heeren, Duysent vijf hondert negen ende 't seventich, des „Vrijdachs den XXV. des maents Septembri; die Edele voorsinnige Heere Huybert Edmonds van Buchell, Testator, wel gesont van lichaem, ende zijns verstantich, wandelende in de Camer voor mij openbaer notaris en getuigen onbenoempt, heeft verclaert alle hetgeene in deze voorgaende seven



„bladeren, met sijn eijgen handt (zoo hij seijde) geschreven ende onderteykend, „ende met sijn opgedrukt segel bevesticht, was te wesen zijne wterste wille, „begeerende en willende daaromme, dat deeze voorschreeven cedulle ofte „codicille ofte eenige andere wterste wille, bestaen ende van waarde wesen „sal, ende d'selve bij mij Notaris ende getuijgen onderschreeven tot meerdere „vastichheydt ende seekerheydt van dien, met eijgener handen ondergeteijckent „te worden.....”

In genoemden uitersten wil benoemt de erflater tot zijne eenige erfgenamen „honderd eerlijcke Borgers van Utrecht” die moeten voldoen aan de vereischten in het testament omschreven, welke hierop neerkomen: dat zij zijn „schamel, seedig, arbeidtsgesind ende van goede leven”, dat zij zijn vroom, wettig gehuwd, ten minste twee wettige kinderen hebben te onderhouden en deze kinderen opvoeden „in alle schamelheijt ende eerlijcheijt ende van alle stouticheijt ende dertelheijt van der straeten ende andere gemeijne plaetsen, binnens huys houden”.

Deze „borgers” moeten elken Zondag „in de Kercke en Parochie St. Jacobs te Utrecht” des morgens vóór kerktijd verschijnen en ontvangen dan „seven Hollantsche stuijvers, daervan de twintich doen ééne gulden”; zij moeten daarna in genoemde kerk den kienst bijwonen „voorzoover daerbij Godts Woord suijverlijck vercondicht wordt”, ook hunne kinderen zijn daartoe verplicht indien zij „sulcx tamentelijck cunnen begriipen”.

Bij dezen uitersten wil is verder bepaald, dat, om uitvoering te geven aan voornoemde bepalingen van het testament al zijne huizen „behalven diegeene dareinne ick overleden sal sijn” en zijne roerende goederen „bij openbaere opslag” verkocht moeten worden, terwijl de opbrengst daarvan door zijne executeurs belegd en beheerd moet worden.

Tot executeuren” zijn in het testament benoemd: „Twee Borgemeesters in de „regeeringe ieder jaer weesende, daarnae die twee Scheepenen, oock ieder jaer „gecoren, gestelt ende gecontinueert; mitgaders den Pastoor indertijt van de „Paochie Kercke St. Jacobs te Utrecht; welke voornoemde ick ver- „soecke (aldus luidt de bepaling verder) en bidde, deur de doot „onnes Verlossers ende Heere Jesu Christi, dat sy haer geweerdigen, „met eendrachtich accoordt, den last van dit tegenwoordich testament allejaer „aen te neemen ende met sulcke distributie als booven geschreven is alle mijne „goederen en renten van ijder jaer tot behoef van de voorschreven hondert „arme Borgers, alle weecke door seeckere Bediener, die uit het midden des „Raedts, of uit de Fabriekmeesters der voorsz. Kercke St. Jacobs daertoe „aengenomen sal worden, om te deijlen”.

In den loop der tijden is deze bepaling van het testament aldus opgevat, dat als executeuren optreden: de Burgemeester van Utrecht, de Kantonrechter en de Predikant tot wiens wijk de Jacobskerk behoort, terwijl de administratie door een rentmeester wordt gevoerd.

Dank zij de medewerking van genoemden Predikant is het steeds mogelijk gebleken een genoegzaam aantal burgers van Utrecht



te vinden, die aan de door den testateur gestelde eischen voldeden en hebben de inkomsten van het inmiddels aangegroeide kapitaal toegelaten de voorgeschreven uitkeeringen (preuves) te doen en in de wintermaanden eene extra uitkeering te geven. Ruim drie en halve eeuw lang is aan de uiterste wil van Jhr. H. E. van Buchell uitvoering gegeven, tot op 21 Juni 1943 bij beschikking van den Commissaris voor niet-Commerciële Vereenigingen en Stichtingen, met ingang van dien datum werd bepaald, dat de fundatie werd ondergebracht bij den Nederlandschen Volksdienst. De bezittingen van de fundatie, in hoofdzaak bestaande uit inschrijvingen op het Grootboek en obligatiën werden door vertegenwoordigers van dien Dienst overgebracht naar 's Gravenhage en de executeuren waren bevreesd, dat van dit bezit wel nooit meer iets teruggezien zou worden.

Gelukkig is die vrees niet bewaarheid.

Bij schrijven van 13 September 1945 werd door den Vereffenaar van de Stichting Winterhulp-Nederland en van den Ned. Volksdienst medegedeeld, dat het oude bestuur der fundatie weder in rechten werd hersteld en het beheer der fondsen weder aan dit bestuur werd overgedragen; op 21 September 1945 heeft de rentmeester der fundatie te Rijswijk al hare bezittingen in ontvangst genomen — waaraan gelukkig niets ontbrak — en deze zijn thans weer veilig en wel opgeborgen.

Dit alles is te danken aan de „stille medewerking” van hen, die tijdens den bezettingstijd een oogje in het zeil hielden om te voorkomen dat de op voornoemde wijze gevorderde fondsen werden gerealiseerd en in de „groote kas” kwamen; vergis ik mij niet dan zijn op dezelfde wijze de fondsen van een achttiental Stichtingen intact gebleven, te samen eene waarde vertegenwoordigend van ruim twee millioen gulden.

Ik heb hierboven, gelet op de beperkte ruimte in het maandblad, slechts enkele mededeelingen omtrent de fundatie van Buchell kunnen doen, doch hoop hierop later nog eens terug te komen en verdere bijzonderheden omtrent den uitersten wil en de persoonlijkheid van den erflater te geven.

A. N. L. O.

---

### REMEDIE TEGEN DOLLEHONDSBEET; EEN BILTSCHER SPECIALITEIT.

(Voortzetting van blz. 84).

„Dit is hetzelfde recept dat men te Utrecht aan de Bildt en in „Gelderland op het dorp Heerden bij chirurgijn dr. Proper gereed „maakt en voor onfeilbaar verkoopt en gebruykt.

„Kost in Gelderland f 1,5 de bottelje.”

Naast deze samengestelde kruidendrank bestonden ook nog mid-